

ยุทธศาสตร์ ทางปัญญา

เพื่ออนาคต ของประเทศไทย

อนาคตอยู่ที่การเติบโตทางปัญญา
ไม่ใช่การเติบโตทางเศรษฐกิจ

การแถลงปาฐกถา

โครงการเฉลิมฉลอง ๘๘ พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

๘๘ ปาฐกถาภูมิปัญญาเพื่อคนไทย เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๓

จัดโดย สถาบันวิจัยและพัฒนาชั้น ๓ ท้องฟ้าระยอง ๒ และการวิจัยและนวัตกรรมของ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชน

ประเวศ วะสี

สารบัญ

๑. อนาคตของประเทศไทยอยู่ที่การเติบโตทางปัญญา
ไม่ใช่การเติบโตทางเศรษฐกิจ _____ ๔
ปัญญานิยมเบื้องต้น
๒. อุทธาสัตว์ของพระพุทธเจ้า VS อุทธาสัตว์ของฝรั่ง _____ ๘
พระพุทธเจ้าเลือกอุทธาสัตว์ชนิดใด
ฝรั่งเลือกอุทธาสัตว์ตัวไหน
๓. ปัญญาเพื่อความเป็นไทและความมั่นคงแห่งชาติ _____ ๑๐
ในกว่า ๑๐๐ ปีที่ผ่านมา เราถูกครอบงำด้วยอารยธรรมฝรั่ง
ซึ่งเป็นอารยธรรมแห่งการแข่งขัน
ต้องเข้าใจข้อผิดพลาดอย่างฉะฉานของฝรั่ง
และผลักดันไปสู่ความเป็นไททางปัญญา
๔. การถือว่าฐานของความรู้อยู่ที่การปฏิบัติและผู้ปฏิบัติ _____ ๑๔
จุดเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญาของประเทศ
๕. เปิดพื้นที่ทางสังคมและพื้นที่ทางปัญญา
อย่างกว้างขวาง _____ ๒๖
การรวมตัวร่วมคิดร่วมทำในทุกพื้นที่ ทุกองค์กร
และทุกเรื่อง จะสร้างมวลปัญญาเต็มประเทศ ใช้สื่อช่วย

๖. สัมมาพัฒนาหรือมิจฉาพัฒนา :

คุณภาพหรือโอภจวิคเสวี..... ๓๐

มีปัญญาลือกลแนวทางพัฒนาที่ถูกต้องจึงจะจัดทุกขได้

๗. การอภิวัฒน์ทางปัญญา : ทำ ๓ เรื่อง..... ๓๔

ข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร กระบวนการเรียนรู้ที่ดี

๘. ภาพรวมของการพัฒนากำลังคนของประเทศ..... ๔๕

การพัฒนากำลังคนทั้งหมดของประเทศ

ต้องดีประเด็นการจัดการให้แตก

๙. เครื่องมือยุทธศาสตร์ทางปัญญา..... ๕๐

การจัดการความรู้ และการส่งเสริมการจัดการความรู้

๑๐. การเคลื่อนไหวยุทธศาสตร์ทางปัญญา..... ๕๑

การเคลื่อนไหว และเครื่องมือการเคลื่อนไหว

อนาคตของประเทศไทย อยู่ที่การเติบโตทางปัญญา ไม่ใช่เติบโตทางเศรษฐกิจ

ปัญญาเบื้องต้น

นี่เป็นปัญหามุ่งมั่นที่สุด คือความเห็นชอบหรือสัมมาปฏิ
สัมมาปฏิรูทย่อมนำไปสู่สัมมาปฏิบัติ

แต่หากเริ่มต้นเป็นมิชฌาปฏิรูตเสียแล้ว สิ่งก็ตามมาทั้งหมด
จะเป็นมิชฌาปฏิบัติและผลร้ายจากการปฏิบัติผิด

ที่ผ่านมาโลกทั้งโลกกระมไปด้วยคำว่า การเติบโตทางเศรษฐ
กิจ แล้วก็วัดความเจริญกันด้วยอัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ
หรือรายได้ประชาชาติ คือ จีดีพี (Gross Domestic Product)

จิตใจพุ่งไปกับเรื่องจีดีพี วิดกกังวลกับเรื่องจีดีพี พยายาม
กันเรื่องจีดีพี หรือหาใจกันเป็นจีดีพี เรือกว่าจีดีพีเข้าไปสู่จิตสำนึก
ของมนุษย์ทั้งโลก

โลกทั้งหมดจึงตกอยู่ในโมหภูมิ เพราะเศรษฐกิจที่เอาเงิน
เป็นตัวตั้ง เป็นสื่อของโลกจิตรและความรุนแรง

เงินสามารถเพิ่มจำนวนอย่างไม่มีที่สิ้นสุด โลกจิตรของมนุษย์
จึงเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีที่สิ้นสุดเช่นเดียวกัน อันนำไปสู่การทำลายและ
เกิดความสับสนอันไม่เท่าเทียมกัน เช่น

การทำลายสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ทำลายสังคม
ทำลายวัฒนธรรม ทำลายศาสนธรรม ทำให้เกิดความอูฐิธรรมใน
สังคม การแย่งชิง และสงคราม

ในศตวรรษที่แล้ว คนตายเพราะสงครามไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ล้าน
คน และที่ตายเพราะความยากจนและความอูฐิธรรมในสังคมมี
จำนวนมากกว่านั้นมาก

เพื่อเศรษฐกิจ มนุษย์สามารถทำการรุนแรงใดๆ ก็ได้ เช่น ก่อ
สงครามเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจ หรือพยายามรุกรานเข้าไปแย่งชิง
ทรัพยากร เช่น น้ำมันในประเทศอื่น

ความเติบโตทางเศรษฐกิจจึงมีข้อจำกัด และนำไปสู่ปัญหา

ทางสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรงได้ ครบถ้วนข้ามกับความเติบโตทางปัญญา ซึ่งไม่มีข้อจำกัด ยิ่งเติบโตยิ่งดี และนำไปสู่ความเจริญโดยรอบด้านอย่างสมดุล เช่น แก้วความยากจน และปัญหาอื่นๆ ได้แม้ทำให้อึดที่สุดแห่งทุกข์

ทุกข์แก้ได้ด้วยปัญญา

แต่ถ้าไม่ได้ด้วยการกระตุ้นให้ร้านออกมามากขึ้นด้วยการคิดแค่การเติบโตทางเศรษฐกิจนอกบริบทของปัญญา

ในความเติบโตทางปัญญา ไม่ใช่ไม่มีการพัฒนาเศรษฐกิจ แต่เป็นเศรษฐกิจที่มีปัญญาเป็นหัวใจ

ถ้าประเทศยังใช้การเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นตัวตั้งต่อไปอีกแล้วไซ้ จะไม่พ้นจากความเคียดแค้นและความเสื่อมเสียทางศีลธรรมอีกนานาประการ อนาคตของประเทศอยู่ที่การเติบโตทางปัญญา ไม่ใช่การเติบโตทางเศรษฐกิจ นี่เป็นปัญญาประการที่ ๑

๑. ปัญญาที่มองคนเป็นมนุษย์ ไม่ใช่เป็นเครื่องมือ
๒. ปัญญาที่มองคนเป็นมนุษย์ ไม่ใช่เป็นเครื่องมือ
๓. ปัญญาที่มองคนเป็นมนุษย์ ไม่ใช่เป็นเครื่องมือ
๔. ปัญญาที่มองคนเป็นมนุษย์ ไม่ใช่เป็นเครื่องมือ
๕. ปัญญาที่มองคนเป็นมนุษย์ ไม่ใช่เป็นเครื่องมือ
๖. ปัญญาที่มองคนเป็นมนุษย์ ไม่ใช่เป็นเครื่องมือ
๗. ปัญญาที่มองคนเป็นมนุษย์ ไม่ใช่เป็นเครื่องมือ
๘. ปัญญาที่มองคนเป็นมนุษย์ ไม่ใช่เป็นเครื่องมือ
๙. ปัญญาที่มองคนเป็นมนุษย์ ไม่ใช่เป็นเครื่องมือ
๑๐. ปัญญาที่มองคนเป็นมนุษย์ ไม่ใช่เป็นเครื่องมือ

๑. แนวคิด
ของประเทศไทย
อยู่ที่การเติบโต
ทางปัญญา
ไม่ใช่เติบโต
ทางเศรษฐกิจ

๒

ยุทธศาสตร์ ของพระพุทธเจ้า VS ยุทธศาสตร์ของฝรั่ง

พระพุทธเจ้าเลือกยุทธศาสตร์จัดทุกข์
ฝรั่งเลือกยุทธศาสตร์สร้างสุข

การเลือกยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ถูกต้องเป็นปัญหารวน
ยอด เพราะเป็นจุดชี้ขาดว่าแพ้หรือชนะ ประเทศจะต้องมีปัญญาเลือก
ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ถูกต้อง

พระพุทธเจ้ากับฝรั่งเลือกยุทธศาสตร์ต่างกัน ดังจะได้อธิบาย
ดังต่อไปนี้

ความทุกข์กับความสุขมีความสัมพันธ์ตรงข้ามกันเหมือน
ความร้อนกับความเย็น ถ้าร้อนน้อยก็เย็นมาก ถ้าทุกข์มากก็สุขน้อย
ถ้าทุกข์น้อยก็สุขมาก ถ้าความทุกข์สิ้นไปก็สุขอย่างยิ่ง แต่ยุทธ-
ศาสตร์แก้ทุกข์กับยุทธศาสตร์สร้างสุข นำไปสู่การกระทำและผลของการ
การกระทำต่างกันโดยสิ้นเชิง

พระพุทธเจ้า เลือกยุทธศาสตร์ขจัดทุกข์

ฝรั่ง เลือกยุทธศาสตร์สร้างสุข

การสร้างสุขนำไปสู่กิเลสตัณหา การแย่งชิง การทำร้าย และ
ความรุนแรง ดังที่ระบอบไปทั่วโลกอย่างทุกวันนี้

ส่วนการขจัดทุกข์นั้น นำไปสู่ปัญญา และการอยู่ร่วมกันด้วย
สันติ

ยุทธศาสตร์สร้างความร่ำรวยกับยุทธศาสตร์แก้ความยาก
จน จึงไม่เหมือนกันเลย

เดิมเราเข้าใจผิดคิดว่ายุทธศาสตร์สร้างความร่ำรวยจะช่วย
แก้ความยากจน แต่ปรากฏว่าไม่เป็นความจริง เมื่อใช้ยุทธศาสตร์
นี้ ปรากฏว่าช่องว่างระหว่างคนจนกับคนรวย และระหว่างประเทศ
จนกับประเทศรวย ยิ่งต่างกว้างมากขึ้นอย่างฉับดับ เพราะความร่ำ-
รวยกระจุกตัว อย่างที่พูดกันว่า “รวยกระจุก จนกระจาย” เช่น คน
อเมริกันที่รวยที่สุด ๑๐๐ คน มีทรัพย์สินมากกว่าของคนในโลก
๒,๐๐๐ ล้านคนรวมกัน

ช่องว่างระหว่างคนจนกับคนรวย และระหว่างประเทศจนกับประเทศรวย นำไปสู่ปัญหาทางการเมืองและสังคมมากมายที่ไม่มีทางแก้ไข เช่น ความรุนแรงและสงคราม

ไอน์สไตน์ จึงกล่าวว่า เราต้องการวิถีคิดใหม่โดยสิ้นเชิง ถ้ามนุษยชาติจะอยู่รอดได้ (We shall need a radically new manner of thinking if mankind is to survive)

Larslo Grof และ Russell กล่าวว่า อารยธรรมตะวันตกจะนำโลกทั้งโลกเข้าสู่สภาวะวิกฤตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อารยธรรมวัตถุนิยมบริโภคนิยมไม่สามารถเคลื่อนต่อไปได้โดยไม่เกิดการทำลายล้างขนานใหญ่

อารยธรรมวัตถุนิยมบริโภคนิยม เกิดจากการเลือกพุทธศาสนาสร้างสุข ซึ่งนำไปสู่การแสพสุขเกินเอื้อที่เรียกว่า ความสุขจัด-อิกานูโยก อันเป็นสภาวะสุดโต่ง ซึ่งนำไปสู่ความซัดเซ้งและทำลายอนาคตของประเทศจึงขึ้นอยู่กับว่าประเทศไทยจะเลือกพุทธศาสนาใด จะเอาแบบฝรั่งหรือเอาแบบพระพุทธเจ้า นั่นคือ

ฝรั่ง สวรรค์ ตัณหา มิ หรือ

พุทธ สังสารวัฏ ตัณหา กิเลส

ถ้าเลือก ฝรั่ง สวรรค์ ตัณหา ก็ทำไปเหมือนเดิม คือใช้พุทธศาสนาสร้างสุข เดินเข้าไปสู่การเป็นสังคมบริโภคนิยม หรือความ-สุขจัดอิกานูโยก

แต่ถ้าเลือกแนวทางของพระพุทธเจ้าที่ใช้พุทธศาสนาสร้างสุขทุกชั้นบนเส้นทางแห่งปัญญา นั่นคือ

สังคมมีปัญญาเข้าใจทุกข์

สังคมมีปัญญามุ่งขจัดทุกข์

สังคมมีปัญญาขจัดทุกข์ได้

เมื่อขจัดทุกข์ได้ก็เกิดความสุขเหลือหลาย

๓

ปัญญา

เพื่อความเป็นไท

และความมั่นใจ

แห่งชาติ

ในกว่า ๑๐๐ ปีที่ผ่านมา เราถูกครอบงำด้วยอารยธรรม
ของฝรั่ง ซึ่งเป็นอารยธรรมแห่งการแย่งชิง
ต้องเข้าใจข้อผิดพลาดอย่างฉกรรจ์ของฝรั่ง
และสลัดตัวไปสู่ความเป็นไททางปัญญา

ในกว่า ๑๐๐ ปีที่ผ่านมา คนไทยคงอยู่ในความครอบงำทางปัญญา และถูกสะกดให้สูดดมตัวเอง ว่าเราไม่มีฐานแห่งความดีของตัวเอง อะไรที่เก่ง อะไรที่ดี อะไรที่เจริญ ต้องเป็นจากฝรั่งและมาจากฝรั่ง ฝรั่งเป็นที่มาของความดีและความถูกต้องทั้งปวง เราต้องพัฒนาจากฐานของความไม่มี แต่ฝรั่งมี

การพัฒนาจากฐานแห่งความไม่มีหรือเราไม่คุ้นเคย ทำได้ยาก และทำด้วยการขาดความมั่นใจ

ถ้าเราทำอะไรจากสิ่งที่เราเคยทำและเราคุ้นเคย เราจะมีความมั่นใจ

เมื่อเราทำจากสิ่งที่เราไม่มี เราก็มีความกลัวและขาดความมั่นใจ เมื่อพัฒนาด้วยฐานความคิดอย่างนี้จึงเกิดการขาดความมั่นใจแห่งชาติ

การขาดความมั่นใจทำให้เป็นทุกข์ กลอนแกลอน และอ่อนแอ อันันตริยกรรมของฝรั่งคือการทำลายความมั่นใจของคนที่ไม่ใช่ฝรั่งหมดทั้งโลก ทำให้คนที่หลงใหลอ่อนแอและหมดภูมิคุ้มกันลง และยิ่งถ้าวิถีฝรั่งหรืออารยธรรมตะวันตกไม่คั้งจิง การตกอยู่ในความครอบงำของวิถีฝรั่งย่อมนำไปสู่ความทุกข์ยากและวิกฤตการณ์เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

ในพุทธศาสตร์ทางปัญญา สังคมไทยต้องสามารถสลัดออกจากความครอบงำและการถูกสะกดดังกล่าวไปสู่ความเป็นไท และไปสู่ฐานแห่งความมั่นใจ เราต้องมีปัญญาสร้างความมั่นใจแห่งชาติ ที่ทำให้เราไม่กลัว มีความสบายใจ แข็งแรง และมีภูมิคุ้มกัน

ฝรั่งเน้นครอบงำเรามานาน ทั้งทางเศรษฐกิจ ทางการศึกษา วิชาการ วัฒนธรรม และการสื่อสาร ยิ่งกว่าเป็นการครอบงำเบ็ดเสร็จ การที่จะหลุดจากการครอบงำนี้ได้ต้องเข้าใจความเป็นมาของฝรั่ง

และเห็นข้อผิดพลาดต่างๆ ของฝรั่ง

ในที่นี้จะเริ่มเมื่อคนยุโรปได้ค้นพบวิทยาศาสตร์อย่างที่เรารู้จักกันนี้ เมื่อประมาณ ๔๐๐ ปีก่อน วิทยาศาสตร์เป็นกระบวนการค้นหาและค้นพบความรู้ที่ทรงพลัง

กฎของการของวิทยาศาสตร์ที่ควรจะต้องยิ่งใหญ่ คือ การนำไปสู่ปัญญา (wisdom)

แต่คนยุโรปได้เลือกที่จะเอาวิทยาศาสตร์ไปสร้างเทคโนโลยีที่ทรงอำนาจ เช่น เวอบิน ปืนใหญ่ ปืนกล แล้วใช้อำนาจที่ชั่วร้ายฆ่าคนทั้งเมืองหมดทุกทวีป เพื่อแย่งชิงดินแดนและทรัพยากรของเขา

ที่ทวีปอเมริกาเหนือได้เช่นฆ่าคนอินเดียนแดง ที่ทวีปอเมริกาใต้ได้ฆ่าชาวพื้นเมืองบางเผ่าถึงกับสูญพันธุ์ เป็นฆาตกรรมเผ่าพันธุ์ (genocide) มีได้เพียงใช้อาวุธเท่านั้น แต่ได้ใช้เชื้อโรค คือใช้ทวีปอินโซนาเข้าไปฆ่าชาวพื้นเมืองทำให้ล้มตายเป็นเนือ

ทวีปแอฟริกาทั้งทวีปโดนชาวยุโรปเข้าไปยึดครอง และปกครองอย่างทารุณ ดูได้จากคนผิวขาวที่เข้าไปกดขี่ข่มเหงคนผิวดำในแอฟริกาได้ แม้แต่ฆาตกรรมคนจีนเมื่อยังหนุ่มเป็นทนายความ ไปว่าความในแอฟริกาได้ก็ยังถูกคนขาวจับโยนจากรถไฟ

ทางเอเชียฝรั่งก็ดูกรณระมาตั้งแต่จะวันออกกลางจนจรดมหาสมุทรแปซิฟิก ยึดครองอินเดีย พม่า มลายู อินโดจีน บางส่วนของจีน ที่เมืองฮกเกตุฮกเกตุในอินเดีย ทหารอังกฤษใช้ปืนกลยิงคนอินเดียที่ชุมนุมต่อต้านอังกฤษหลายหมื่นคน อังกฤษให้อินเดียปลูกฝิ่น แล้วเอาฝิ่นไปให้คนจีนสูบ จีนพยายามต่อสู้จึงเกิดสงครามฝิ่น จีนแพ้อังกฤษจึงยึดฮ่องกง พอไปเห็นที่ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ สวยงามก็อยากได้ เอาปืนไล่ยิงชาวพื้นเมืองเหมือนไล่ยิงจึงได้ แล้วยึดเอาไปเป็นของตัวเอง

ในสมัยปัจจุบัน การแข่งขันได้เปลี่ยนรูปแบบไปเป็นการใช้อำนาจทางทุนที่ตัวสะสมไว้นสูงกว่า ให้ความสำคัญในการจัดการที่สูงกว่า บังคับให้ทุกประเทศต้องให้ระบบการค้าเสรีและการเงินเสรี แล้วลดเอาทรัพย์สินของประเทศต่างๆ ใครไม่ยอมทำตามนี้ก็ให้กำลังบังคับ หรือเช่นฆ่า ดังที่อเมริกาใช้เรือรบไปบังคับให้ญี่ปุ่นเปิดประเทศ เมื่อ ค.ศ. ๑๘๕๓ หลังจากที่ปิดประเทศมาประมาณ ๒๖๐ ปี

สหรัฐอเมริกาได้พยายามฆ่าผู้นำหรือสนับสนุนให้เกิดรัฐประหารในประเทศที่คิดต่างไปจากตัว เช่น ประเทศจีนที่ประธานาธิบดีอัสฮันเคถูกฆ่าตาย (อัสฮันเคเป็นประธานาธิบดีจีนที่ได้รับการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย) ประธานาธิบดีซูการ์โนไม่เดินทางมาอเมริกาถูกรัฐประหาร มีคนอินโดนีเซียตายไปประมาณ ๕๐๐,๐๐๐ คน โซจิมีนทร์ต่อสู้กับฝรั่งเศสเพื่ออิสรภาพ

อเมริกาขายกองทัพอเข้าไปในเวียดนาม ทำให้ทหารอเมริกันตายไปประมาณ ๕๘,๐๐๐ คน คนเวียดนามตายไปกว่า ๒ ล้านคน และทั้งถูกระเบิดลงเวียดนาม เชนร และลาว อย่างหนัก รวมทั้งไปรยสารพิษทำลายป่า

เงี้ยว นี่ จัดตั้ง สุสาน ประธานาธิบดีอิรัก ไม่ยอมลงให้อเมริกัน บุชกับแบลร์สั่งแสนยานุภาพหนีมา เข้าไปถล่มประเทศอิรักเพื่อไล่สังหารจัดตั้ง ทั้งๆ ที่สหประชาชาติและชาวโลกอีกเป็นอันมากไม่เห็นด้วย

โดยสรุปตะวันตกถล่มทำลายทางศีลธรรม จึงนับว่าเป็นผู้เจริญมิได้ มีแต่ความเจริญทางวัตถุ คนฝรั่งจิตใจสูงก็มี แต่กระแสนการพัฒนาแบบทุนนิยมได้สร้างโครงสร้างที่โหดร้าย ทารุณ ทำลายอุดมคติที่ตะวันตกเคยเชิดชู เช่น ประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน มนุษยธรรม

นอกจากอำนาจทางเศรษฐกิจและอำนาจทางการทหารแล้ว
สหรัฐอเมริกาต้องการอำนาจทางการสื่อสารที่จะให้โลกรู้ หรือไม่รู้
อะไรก็ตามที่เขาต้องการ จึงเป็นการครอบงำเมล็ดเสรีฯ ซากที่ชาติต่าง ๆ
จะคิดเป็นอย่างอื่นได้

ภายใต้การครอบงำของกระแสนีโอคาพิวัลน์แบบตะวันตก แม้
เราจะทำอะไรไม่ได้ แต่การมีปัญญาเท่าทันจะทำให้เป็นไท เมื่อเป็น
ไทแล้วปัญญาย่อมงอกงามนำไปสู่การค้นพบทางออกได้

ค้นไม่มีรากฉันทโค สังคมก็มีรากฉันทนั้น

รากของสังคมคือวัฒนธรรม หรือวิถีชีวิตร่วมกันของกลุ่มชน
อันสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมหนึ่ง ๆ ในสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน

กลุ่มชนในสิ่งแวดล้อมหนึ่ง ๆ ก็จะเรียนรู้ให้สอดคล้อง และอยู่
ได้อย่างสุขสบายพอสมควร

ในวิถีชีวิตจึงมีการสะสมภูมิปัญญาจากการปฏิบัติไว้เป็นอัน
มาก

ภูมิปัญญาในวัฒนธรรม คือ รากฐานของสังคม

การพัฒนาและการเรียนรู้ต้องมีวัฒนธรรมเป็นฐาน

ฐานทางวัฒนธรรมเป็นฐานที่เรามี เป็นฐานที่เราคุ้นเคย เราจึง
มีความมั่นใจ ถ้าการพัฒนาอยู่ในฐานทางวัฒนธรรมของเรา เราจะ
เกิดความมั่นใจแห่งชาติ ไม่ใช่เราจะไม่เรียนรู้จากวัฒนธรรมฝรั่ง แต่
ควรเอาเป็นตัวประกอบ ไม่ใช่เอาฝรั่งเป็นฐาน

กุญแจของเรื่องนี้อยู่ที่การเปลี่ยนฐานความรู้ จากการถือว่า
ฐานความรู้มาจากคำว่ ไปสู่การถือว่าฐานความรู้มาจากการปฏิบัติ
และผู้ปฏิบัติ ดังจะได้กล่าวในตอนต่อไป

ปัญญาเพื่อ
ความเป็นไท
และความมั่นใจ
แก่ชาติ

การถือว่าฐานของความรู้ อยู่ที่การปฏิบัติและผู้ปฏิบัติ

จุดเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญาของประเทศ

โครงสร้างกำหนดคุณสมบัติ

โครงสร้างทางปัญญากำหนดคุณสมบัติของสังคม

การถือว่าความรู้มีฐานอยู่ที่ใด กำหนดโครงสร้างทางปัญญาและโครงสร้างของสังคม

ขอให้พิจารณาประเด็นนี้ให้ดี ๆ เพราะไม่ค่อยนึกถึงกัน แต่มีผลกระทบอย่างกว้างขวาง อีกสิ่ง และรุนแรง

ใน ๑๐๐ กว่าปีที่ผ่านมา เราถือว่า ความรู้อยู่ในตำรา หนังสือที่ไม่เกินแปลก เพราะเราถือเช่นนั้นมาจนเคยชิน

การเขียนก็คือ “การเขียนหนังสือ” หรือ “ท่องหนังสือ” แค่นี้ก็พอๆ สิบสาวราวเรื่องจะเห็นว่าเรื่องนี้ฉกรรจ์มาก

ถ้าถามต่อไปว่าใครเขียนหนังสือ คำตอบก็คือคนกรุงเทพฯ คนกรุงเทพฯ เามาจากไหน เามาจากฝรั่ง กลายเป็นว่าฝรั่งเป็นต้นธารของความรู้และคุณค่า ดังที่กล่าวมาในตอนก่อน

เกิดความครอบงำทางปัญญาและสูญเสียความมั่นใจ แห่งชาติ ทำให้ชีวิตกับการศึกษาแยกจากกัน ว่าชีวิตก็อย่างหนึ่ง การศึกษาก็อย่างหนึ่ง เพราะการศึกษาเอาวิชาเป็นตัวตั้ง ไม่ได้เอาชีวิตเป็นตัวตั้ง

การศึกษาแบบนี้ ใน ๑๐๐ กว่าปีที่ผ่านมา ได้สร้างคนไทยที่ไม่รู้จักแผ่นดินไทย ก่อความเสียหายอย่างใหญ่หลวง

เมื่อเอาตำราหรือคัมภีร์เป็นตัวตั้ง ก็เหมือนมีพรหมณ์บางคนเท่านั้นที่ท่องคัมภีร์ได้และมีเกียรติ คนส่วนใหญ่ที่เป็นผู้ปฏิบัติในวิถีชีวิตไม่มีเกียรติ

ทางแห่งเกียรติจึงคับแคบและไม่จีรัง ก่อให้เกิดความทุกข์แก่คนทั้งแผ่นดินในการตะเกียกตะกายเข้าศึกษาในโรงเรียน หรือ มหาวิทยาลัย “ที่สี่ๆ”

ถ้าเขาไม่ได้ก็เหมือนคนรถหมกไหม้ ที่เข้าได้ก็ไปท่อง

หนังสือ แต่ไม่มีปัญญาที่จะเข้าใจชีวิตและแผ่นดินของตัวเอง

ระบบการศึกษาอย่างที่มีอยู่ทำให้เสื่อมเสียศีลธรรมพื้นฐาน
ที่ธรรมพื้นฐาน คือ การเคารพศักดิ์ศรีและคุณค่าความ
เป็นของคนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะของคนเล็ก
คนน้อย คนยากคนจน

ในสถาบันการศึกษาจะสร้างความรู้สึกตลอดเวลาว่า “สถาบันมีเกียรติ ชาวบ้านไม่มีเกียรติ” คนยากก่ายเคี้ยว คนขายของ
ชำ ช่างผสมปูน จะมีเกียรติได้อย่างไร

ศักดิ์ศรีความเป็นคนมีความสำคัญยิ่ง ถึงจนแค่ไหนศักดิ์ศรี
และมีคุณค่าของความเป็นคนก็มีความสุขได้

ถ้าถือว่าความรู้หรือการปฏิบัติและอยู่ในผู้ปฏิบัติ การณ์
ต่างๆ จะกลับตาลปัตร เหมือนหมายของที่คว่ำ

ในทางพระพุทธศาสนาหันถือว่าชีวิตกับการศึกษาอยู่ที่เดียว
กัน นั่นคือชีวิตคือการศึกษ การศึกษาคือชีวิต หรือการเรียนรู้ในวิถี
ชีวิต หรือการเรียนรู้จากการปฏิบัติและจากผู้ปฏิบัติ มนุษย์เรียนรู้ที่
จะยืน เดิน ทำมาหากิน อยู่ร่วมกัน ฯลฯ จากการปฏิบัติ

เราเดินได้หรือขี่จักรยานเป็น เพราะเคยล้มมาก่อน การเรียน
ทางทฤษฎีไม่ว่าจะวิเศษหรือเลิศเลอเพียงใด ก็ไม่สามารถทำให้เดิน
ได้หรือขี่จักรยานได้ นอกเสียจากการปฏิบัติ การปฏิบัติและผู้ปฏิบัติ
ได้สร้างความรู้ไว้เป็นอันมากที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต

ถ้าถือว่าความรู้มีฐานอยู่ที่การปฏิบัติ จะเกิดอานิสงส์อย่าง
น้อย ๔ ประการ คือ

๑. คนไทยทุกคนกลายเป็นคนมีเกียรติและศักดิ์ศรี

เพราะทุกคนเป็นผู้ปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง

ฐานของความรู้และฐานของเกียรติยศจะกว้างขวาง ทำให้สังคมมีพลังทางจิตใจ ทางสังคม และทางปัญญา

การเคารพศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นคนของคนทุกคนก็เกิดขึ้นได้ แม้เพราะเหตุนี้

๒. คนไทยเกิดความรู้และมั่นใจในตัวเอง

ถ้าเราถือว่า ความรู้และความเจริญอยู่ที่ฝรั่ง และเราต้องละทิ้งละทิ้งที่จะทำให้เหมือนฝรั่ง เราจะขาดความรู้และความมั่นใจในตัวเอง แท้ที่จริงคนทุกคนในทุกประเทศมีศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นคน

การถือว่า ความรู้อยู่ที่ผู้ปฏิบัติและการปฏิบัติจะทำให้คนไทยทั้งหมดมีความภูมิใจ และมั่นใจในตัวเอง อันเป็นฐานของการพัฒนาที่มั่นคง

๓. มีการเรียนจากครูที่หลากหลายและรู้จริงจากการปฏิบัติ

ในสังคมจะมีผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญจากการปฏิบัติทางใดทางหนึ่งมากมาย ผู้เรียนจะมีครูที่รู้จริงอย่างหลากหลาย ครูก็จะไม่เหนียวอย่างปัจจุบัน และครูก็จะได้เรียนรู้จากผู้ต่างๆ ด้วย ทุกคนเป็นทั้งครูและนักเรียน

๔. จะเป็นการเรียนในฐานวัฒนธรรม

วัฒนธรรมคือวิถีชีวิตร่วมกันของกลุ่มชนอันสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมหนึ่งๆ

ถ้าถือว่าฐานความรู้อยู่ในผู้ปฏิบัติและการปฏิบัติก็เท่ากับได้เรียนรู้ในฐานวัฒนธรรม อันจักเป็นไปเพื่อการอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม และจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการพัฒนาจากการเอาเศรษฐกิจเป็นตัวตั้งเป็นเอาวัฒนธรรมเป็นตัวตั้ง

๕. เป็นการบูรณาการชีวิต ความเป็นจริงและการเรียนรู้ และเกิดพัฒนาการทางจิตวิญญาณ

ในวิถีชีวิตมีบูรณาการ แล่วิชาะนั้นแยกส่วนเป็นวิชา วิชาเกิดจากการคิดแบบแยกส่วนและทำแบบแยกส่วน

การเรียนรู้ในการปฏิบัติหรือในวิถีชีวิตจะทำให้คิดและทำอย่างบูรณาการ ในวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับธรรมชาติจะสัมพันธ์กับมิติอันมีคุณค่าสูงของธรรมชาติ ของชุมชน ของศาสนธรรม

๖. จะทำให้เกิดการพัฒนาที่ถูกทิศถูกทางหรือธรรมาพัฒนา

ทฤษฎีเสริมรุกกิจพอเพียงและทฤษฎีพระมหาชนก เป็นสิ่งที่เข้าใจได้ง่ายในวิถีชีวิตร่วมกัน แต่เป็นการยากมากสำหรับนักวิชาการที่จะเข้าใจ

๗. เรียนง่าย สนุก ทำเป็น ไม่ว่างงาน

การเรียนในวิถีชีวิต จะง่าย สนุก ไม่น่าเบื่อ ทำงานไปด้วย ไม่มีการว่างงาน เป็นการปลดทุกข์ออกจากการศึกษา

การศึกษาทุกวันนี้ก่อทุกข์ให้คนทั้งแผ่นดิน อาชีวศึกษาจะมีคุณค่าขึ้นมาทันที

๘. การวิจัย นวัตกรรม ทฤษฎี

ด้วยอานิสงส์ ๘ ประการดังกล่าวข้างต้น จะนำไปสู่ความมีกำลังใจ ความกระตือรือร้น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีนวัตกรรมหลุดบังเกิดขึ้น

มีการสังเคราะห์ความรู้จากการปฏิบัติจริง ได้ผลจริง เป็นทฤษฎีที่อยู่บนพื้นฐานความเป็นจริง เกิดความเข้มแข็งทางปัญญา

เมื่อถือว่าฐานของความรู้ อยู่ในการปฏิบัติและสู่ปฏิบัติ ไตรงสร้างของปัญญาก็จะเป็นดังในรูปที่ ๑ หรือที่เรียกว่า “พระเจดีย์

รูปที่ ๑ พระเจดีย์แห่งปัญหา ปัญหาทั้ง ๓ อยู่ในกันและกัน แต่ฐานอยู่ในวิถีชีวิตร่วมกัน

แห่งปัญหา”

๑. ที่ฐานของพระเจดีย์ คือการเรียนรู้ในวิถีชีวิตร่วมกัน

การเรียนรู้ในวิถีชีวิตร่วมกันคือรากฐานของปัญหา เป็นการเรียนรู้จากชีวิตจริงปฏิบัติจริง เป็นการเรียนรู้ร่วมกันไปกับผู้อื่นที่รู้จักจากการปฏิบัติจริง จึงง่าย สนุก และตรงประเด็นของชีวิตและวิถีชีวิตร่วมกัน

ในชีวิตจริงมีการทำงาน การเรียนรู้จากชีวิตจริงจึงไม่มีการว่างงานเหมือนที่เกิดขึ้นในระบบการศึกษาปัจจุบัน

การมีอาชีพสุจริต หรือฮั้มมาอาชีพไว้สำหรับคนทั้งหมด ในสังคม คือรากฐานของการอยู่ร่วมกันด้วยสันติ ไม่ใช่ว่าจะได้ประชาธิปไตย (จิตติ) สูง แต่มีคนว่างงานและมีจดอาชีวะเต็มไปหมดเอียงปัจจุบัน

การก่อร่าง
ของการเรียนรู้
อยู่ที่การเรียนรู้
และปฏิบัติ

พิจารณาบรรค ๘ ไปได้ๆ จะเห็นว่า สัมมาอาชีวะเป็นรากฐานของสังคมนที่ดี โครงสร้างทางปัญญาที่ก่อร่างจะสร้างสัมมาอาชีวะเต็มพื้นที่

แต่ละคนมีความชอบและความถนัดไม่เหมือนกัน สามารถเลือกงานที่ตัวเองชอบได้ การได้ทำอะไรที่ตัวเองจะมีความสุข และเกิดอิทธิบาท ๔ ได้ง่าย คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา

ต่างจากการเรียนที่ถูกบังคับให้ท่องหนังสือเหมือนๆ กัน ไม่ว่าจะชอบหรือไม่ชอบ จึงยาก น่าเบื่อ และบั่นทอน

การอยู่ร่วมกันด้วยสันติ ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติแวดล้อม ควรจะเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดของมนุษย์

การจะอยู่ร่วมกันเป็นต้องเรียนรู้จากการปฏิบัติ ท่องหนังสือทำอะไรอยู่ร่วมกันไม่เป็น

การอยู่ร่วมกันไม่เป็น เป็นปัญหาใหญ่ที่สุดของมนุษย์ในขณะนี้ ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน ในหน่วยงาน ในเมือง ในสังคม และในโลก

ถ้าการศึกษายังเอาวิชาเป็นตัวตั้งเหมือนเดิม วิฤตติแห่งการอยู่ร่วมกันจะมากขึ้น

คำว่าศีลโฉชนัยยะหมายถึง การอยู่ร่วมกันด้วยดี หรือสังคมที่ดี

สังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วกลายเป็นสังคมที่ซับซ้อนเกี่ยวโยงกันในทุกมิติ

มีน้อยคนที่เข้าใจความซับซ้อนอันเป็นสภาวะใหม่ของสังคม เมื่อไม่เข้าใจก็ไม่สามารถมีวิถีชีวิตอยู่ในความซับซ้อนอย่างได้คล่องแคล่ว

การเสียดุลยภาพคือความเจ็บป่วย ขณะนี้สังคมป่วย หรือ มีพยาธิสภาพทางสังคมเต็มไปหมด สังคมซับซ้อนและรวดเร็วเกินกว่าที่จะเข้าใจได้ด้วยการเขียนแบบเอาวิชาเป็นตัวตั้ง

ในชีวิตจริงไม่ว่าสังคมจะเปลี่ยนไปอย่างไรก็สามารถรับรู้ความจริงได้เร็วด้วยอายคนทั้ง ๖ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ แล้วนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นปัญญาที่สูงขึ้น เพื่อปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เป็นจริง เพื่อรักษาดุลยภาพหรือความเป็นปกติไว้ให้ได้มากที่สุด

การเขียนโดยท่องคำว่าเป็นใหญ่ ไม่เป็นไปตามธรรมชาติของการเปิดการรับรู้สถานการณ์ตามความเป็นจริงด้วยอายคนทั้งหมด ทำให้เกิดความพิการในการรับรู้และปัญญา ประเทศจึงเต็มไปด้วยคนพิการทางการรับรู้และปัญญา

คิดโดยสาระหมายถึง การอยู่ร่วมกันด้วยสันติ ซึ่งเป็นการปฏิบัติและการเรียนรู้ในการปฏิบัติ เพื่อการปรับตัวให้อยู่ร่วมกันด้วยสันติให้ได้ในสภาพที่มีการเปลี่ยนแปลง

แต่เมื่อคือไปหมายถึงการให้คิดและการรับคิดเท่านั้น เลยกลายเป็นพิธีกรรมที่ตายตัว โดยขาดกระบวนการทางปัญญาเพื่อการอยู่ร่วมกันด้วยสันติ

เมื่อโครงสร้างทางปัญญาเป็นอย่างนี้ คือแยกชีวิตและการศึกษาออกจากกัน การอยู่ร่วมกันหรือสังคมก็มีปัญหาสะสมมากขึ้นเรื่อย ๆ จนวิกฤติ เพราะขาดปัญญาแห่งการอยู่ร่วมกัน

๒. กระบวนการทางวิทยาศาสตร์

เมื่อรู้อะไรจากวิถีชีวิตแล้วก็นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เข้าใจในเรื่องนั้น ๆ ได้ลึกซึ้ง กว้างขึ้น และตรงต่อความจริงมาก

ขึ้น ครบนี้คือ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์

แต่ต้องเป็นวิทยาศาสตร์ที่มีฐานอยู่ในชีวิตจริงและปฏิบัติจริง หรือฐานทางปัญญาในข้อ ๑ ไม่ใช่วิทยาศาสตร์แบบแยกส่วนจากชีวิตเชื่อมโยงในปัจจุบัน

การเขียนโดยเอาวิชาเป็นตัวตั้ง โดยขาดความสัมพันธ์กับฐานของความเป็นจริงของชีวิตและสังคม สร้างคนที่ไม่รู้เรื่องราวอะไร คิดอะไรไม่เป็น ทำอะไรไม่เป็น คัดสินใจอะไรไม่เป็น เสมือนคนไร้เขาเล่าคุณ เต็มประเทศไปหมด

การเขียนวิทยาศาสตร์แบบแยกตัวจากฐานความเป็นจริง ทำให้เรามี “นักวิทยาศาสตร์” แม้ได้ปริญญาเอก ที่ไม่สามารถคิดการวิจัยที่มีฐานจากความเป็นจริงของสังคมไทย กลายเป็นการวิจัยแบบที่เรียกว่า ทำไปเพราะเทคนิค (technic-driven) เพราะตัวรู้เทคนิคนี้ จึงทำอย่างนี้

เราจึงมีการวิจัยที่ไม่ได้ตอบปัญหาและแก้ปัญหาในสังคมไทยมากกว่าการวิจัยที่มีประโยชน์จริง

ความเป็นวิทยาศาสตร์ไม่ได้อยู่ที่การเขียนวิชาวิทยาศาสตร์อย่างแยกส่วนอย่างที่ท่า ๆ กัน แต่อยู่ที่กระบวนการวิเคราะห์สังเคราะห์ความรู้จากฐานชีวิตให้เป็นปัญญาที่สูงขึ้น อันนำไปใช้ให้ชีวิตและสังคมดีขึ้น

กระบวนการทางวิทยาศาสตร์จึงอยู่ในทุกเรื่อง ไม่ใช่อยู่ในเฉพาะวิชาวิทยาศาสตร์เท่านั้น

ความเป็นวิทยาศาสตร์อย่างสูงยิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ “การวิเคราะห์การตัดสินใจ” (decision analysis)

สังคมเต็มไปด้วยคนที่ตัดสินใจไม่เป็น นึกจะทำอะไรก็ทำ โดยไม่ผ่านการวิเคราะห์ใคร่ครวญถึงผลดีผลเสียที่จะตามมา

แม้ในการแพทย์ที่กว้าง ก็ขาดการวิเคราะห์การตัดสินใจว่าถ้าส่งตรวจอย่างนี้หรือไม่ส่งหรือตรวจอย่างอื่นอย่างไร จะ “เสีย” และ “ได้” นานักน้อย เปรียบเทียบแล้ววิธีใดจะให้ผลคุ้มค่ามากกว่ากัน การวิเคราะห์การตัดสินใจจะต้องใช้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ เช่น มาประกอบ เช่น ข้อมูลทางระบาดวิทยาว่า คนอายุแค่ไหน เทศน์ในถิ่นนี้ ถ้าตรวจด้วยวิธีอย่างนี้ โอกาสที่จะพบเรื่องที่สงสัยมากน้อยแค่ไหน และคุ้มหรือไม่ เทคนิคที่ใช้มีความไวเท่าใด มีความจำเพาะเท่าใด ราคาเท่าใด เหล่านี้ เป็นต้น

ความรู้เหล่านี้โดยมากเราไม่รู้และไม่ได้ใช้ จึงกล่าวว่า เป็นการตัดสินใจโดยขาดฐานความรู้

กระบวนการวิเคราะห์การตัดสินใจจะกระตุ้นให้ต้องไม่แสวงหาความรู้ต่างๆ ที่จำเป็นและสอดคล้องกับการใช้งาน

ถ้าเราเขียน “การวิเคราะห์การตัดสินใจ” กันในทุกเรื่อง และทุกระดับการศึกษา จะกระตุ้นให้เกิดการวิจัยในเรื่องที่สอดคล้องกับการใช้งานจริงเห็นประเทศ ความเข้มแข็งทางวิทยาศาสตร์ก็เกิดขึ้นได้แม้เพราะเหตุนี้

ความเป็นวิทยาศาสตร์ที่สูงยิ่งและสำคัญยิ่งอีกอย่างหนึ่ง คือการวิเคราะห์อันวิเคราะห์จากสภาพจริงที่มาเป็น “ความรู้เชิงนโยบาย”

ความรู้เชิงนโยบายเป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อสังคมอย่างมหาศาล แต่เป็นเรื่องที่มหาวิทยาลัยเกือบไม่ทำเลย เพราะทำไมเป็นเนื่องจากศึกษาขาดลอยจากฐานความเป็นจริงของชีวิตและสังคม

ฉะนั้น ปัญหาในกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในส่วนกลางของโครงสร้างทางปัญญานี้ควรเชื่อมโยงกับฐานในส่วนที่ ๑ และกับปัญหาทางศาสนธรรมในส่วนที่ ๒ จึงจะเป็นวิทยาศาสตร์ที่ไม่แยกตัวจากความเป็นจริงของสังคมและจากจริยธรรม

๓. ปัญญาเข้าถึงสิ่งสูงสุด

หมายถึงการเข้าถึงความเป็นหนึ่งเดียวของสรรพสิ่ง และสามารถละลายจากความยึดมั่นในตัวคน เกิดความเมตตา กรุณา ในผู้อื่นและสรรพธรรมชาติทั้งปวง เป็นอิสระจากความเป็นกันด้วย ความเห็นแก่ตัว มีความสุขอันล้นเหลือจากความสงบ

ในทางพุทธศาสนาสิ่งสูงสุดคือภาวะนิพพาน อันเป็นความว่าง หรือธรรมชาติอันไม่มีการปรุงแต่ง (อสังขารธรรม) เป็นอนันต-สภาวะ

ในศาสนาอื่นสิ่งสูงสุดหมายถึงพระเจ้า นี่เป็นปัญญาในทาง ศาสนธรรมหรือจิตวิญญาณ ซึ่งเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งในความเป็น มนุษย์ แต่ขาดไปในการศึกษาปัจจุบัน

ปัญญาทั้ง ๓ ส่วนควรอยู่ในกันและกัน ไม่ควรแยกขาด จากกันเป็นส่วนๆ เมื่ออยู่ในกันและกันจึงไปทำให้วิถีชีวิตร่วมกัน ดียิ่งขึ้น เพื่อบรรลุเป้าหมายสูงสุดคือการอยู่ร่วมกันด้วยสันติ ใน วิถีชีวิตร่วมกันหรือความเป็นชุมชนจะมีทิศทางศาสนธรรมร่วมอยู่ ด้วยเสมอ ซึ่งง่ายต่อการที่จะพัฒนาค่อยๆให้สูงขึ้น การพัฒนา ปัญญาทางศาสนธรรมแบบแยกส่วนทำได้ยากและได้น้อย

การปฏิรูประบบการศึกษาไทยที่สำคัญที่สุดคือ การปฏิรูปจาก การท่องหนังสือมาเป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ ให้มากที่สุด

สถาบันอุดมศึกษาควรไปวิจัยโดยเอาพื้นที่เป็นตัวตั้ง ให้รู้ ความหลากหลายทางชีวภาพ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และ เศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้มแข็งทางปัญญา ขึ้นมาเต็มประเทศ และเคียงการเรียนรู้ไปสู่ฐานชีวิต ให้ชีวิตกับการ ศึกษาเข้ามาอยู่ซ้อนทับกันมากที่สุด

เปิดพื้นที่ทางสังคม และพื้นที่ทางปัญญา อย่างกว้างขวาง

การรวมตัวร่วมทำในทุกพื้นที่ ทุกองค์กร
และทุกเรื่อง จะสร้างมวลปัญญาเต็มประเทศ
โดยใช้สื่อช่วย

สังคมไทยเป็นสังคมที่ปิดพื้นที่ทางสังคมและพื้นที่ทางปัญญา จึงมีมวลปัญญาไม่มาก ไม่เพียงพอที่จะผลักดันตัวเองให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน

ที่เป็นเช่นนี้เพราะเป็นสังคมอำนาจนิยม มีความสัมพันธ์ทางคั้งระหว่างผู้มีอำนาจข้างบนกับผู้ไม่มีอำนาจข้างล่าง

เป็นประเทศที่เน้นการใช้ระบบราชการ ซึ่งเป็นระบบที่เน้นการใช้กฎหมาย กฎ ระเบียบ และการสั่งการจากบนลงล่าง

ผู้คนจึงไปถูกกลืนคิดอยู่กับโครงสร้างอำนาจทางคั้ง

ในระบบอำนาจ คุณค่าไปอยู่ที่การเชื่อฟังคำสั่งมากกว่าอยู่ที่ปัญญา ฉะนั้น แม้มีระบบราชการที่ใหญ่โต และระบบการศึกษาที่กว้างขวาง แต่ใช้ระบบราชการ การเรียนรู้ในระบบจึงมีน้อยมาก

การเปิดพื้นที่ทางสังคมและพื้นที่ทางปัญญาอย่างกว้างขวาง หมายถึง การปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางสังคมจากโครงสร้างทางคั้งไปเป็นโครงสร้างทางราบ ที่ประชาชนมีความเสมอภาค เข้ามารวมตัวร่วมคิดร่วมทำร่วมเรียนรู้ในทุกพื้นที่ ทุกองค์กร และทุกเรื่อง

เมื่อมีการรวมตัวร่วมคิดร่วมทำ เรียกว่ามีความเป็นชุมชน และเมื่อมีการรวมตัวร่วมคิดร่วมทำกันมากๆ ในสังคม เรียกว่าเกิดความเป็นประชาสังคม

ในการรวมตัวร่วมคิดร่วมทำเรียกว่า เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ในการปฏิบัติ (interactive learning through action)

การเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ เป็นการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดพลังทางปัญญามหาศาลในการทำอะไรๆ ให้สำเร็จ สามารถแก้ปัญหาความยากจน แก้ปัญหาสังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และสุขภาพ

การสื่อสารทำนอง “ร่วมด้วยช่วยกัน” จะเปิดพื้นที่ทางสังคม

ให้คนมารวมตัวร่วมคิดร่วมทำ เกิดสิ่งดี ๆ ขึ้นได้

เมื่อมีการรวมตัวร่วมคิดร่วมทำทั้งประเทศ จะเกิดพลังแผ่นดิน เพื่อการแก้ปัญหาทุกอย่าง จะสร้างภูมิคุ้มกันจากการถูกต่างชาติเอาเปรียบ เป็นวิธีเดียวที่จะเอาตัวรอดจากการบดขยี้ของกระแสโลกาภิวัตน์

กฎหมาย กฎ ระเบียบ นโยบายของรัฐ ระบบการศึกษา ควรจะหนุนช่วยและเชื่อมโยงกับกระบวนการรวมตัวร่วมคิดร่วมทำ

ควรมีการผลิต “วิทยากรกระบวนการ” จำนวนมาก เพื่อส่งเสริมกระบวนการรวมตัวร่วมคิดร่วมทำอย่างกว้างขวาง

รัฐควรมีนโยบายสร้างสปีดแห่งการเป็นอาสาสมัครเพื่อสังคมให้เต็มประเทศ เพื่อเปิดพื้นที่ทางสังคมให้คนกับคนเอาหัวใจเข้าไปสัมผัสกัน

มหาวิทยาลัยควรปรับโครงสร้างที่แบ่งเป็นภาควิชาและสาขาวิชา อันเป็นโครงสร้างอำนาจ ไปสู่การรวมกลุ่มข้ามสาขาเพื่อกระทำภารกิจให้สำเร็จ

ระดับการศึกษาลดหลั่นลงต่ำ คือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา ควรจะคลายออก ประชาชนบางคนมีความรอบรู้มากกว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยอีก ควรเลิกการตีวาลาเงินเดือนตามคุณวุฒิการศึกษา เพื่อเปิดโอกาสให้มีการศึกษาทางเลือกกันอย่างหลากหลาย

การรับเข้าทำงานควรประเมินความสามารถกันคนที่เป็นจริง ไม่ใช่ตามปริญญา อัตราเงินเดือนขึ้นต่ำควรเอาความเป็นมนุษย์เป็นตัวตั้ง ไม่ใช่เอาระดับการศึกษา

ในประเทศญี่ปุ่นคนจะจบมหาวิทยาลัยหรือไม่จบ คอลเลจ คนชั้นเขาก็มี คนงาน เงินเดือนเริ่มต้นจะเท่ากัน ประมาณ ๑๖๐,๐๐๐

๕
เปิดพื้นที่ทางสังคม
และพื้นที่ทางปัญญา
อย่างกว้างขวาง

เขาค่อยเคือง เพราะเป็นมนุษย์เหมือนกัน ต้องกินต้องใช้เหมือน
กัน ไม่ใช่คนชั้นสูงต้องกินมาก คนชั้นต่ำต้องกินน้อย ความเสมอ
ภาคของอัตราเงินเดือนขึ้นต่ำจะสะท้อน การคำนึงถึงความเป็นมนุษย์
ความเป็นธรรมทางสังคมจะทำให้คนรักกันมาก รักชาติ ร่วม
มือกันได้ง่าย มีความสุข มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี

ยุทธศาสตร์เปิดพื้นที่ทางสังคมพื้นที่ทางปัญญาอย่างกว้าง
ขวาง จะเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเป็นธรรมทางสังคม สร้าง
ความแข็งแรง และสร้างภูมิคุ้มกันให้ประเทศ

ข้อตกลงกับองค์การการค้าโลก (WTO) ในการเปิดการค้าเสรี
นั้น จะทำให้การค้าปลีกของคนไทยล้มระเนระนาด รัฐบาลก็เข้าช่วย
ไม่ได้ เพราะองค์การการค้าโลกห้าม แต่ที่เขาห้ามไม่ได้คือความรักชาติ
ความรักชาติจะเป็นป้อมปราการในการต่อสู้ทางเศรษฐกิจ

ถ้ามีความเป็นธรรมทางสังคม คนจะรักชาติมาก

๒

สัมมาพัฒนา

หรือมิจณาพัฒนา :

ดุลยภาพ

หรือโลกจริตเสรี

มีปัญญาเลือกแนวทางการพัฒนาที่ถูกต้อง
จึงจะจัดทุกซ์ได้

ประเทศจะสามารถจัดทุกซ์ได้คือเมื่อมีปัญญาเลือกแนวทางการพัฒนาที่ถูกต้อง หรือสัมมาพัฒนา

ถ้าแนวทางการพัฒนาไม่ถูกต้อง คือเป็นมิเจาพัฒนาแล้ว จะเกิดความเดือดร้อน ระเบิดสาธไปทั่วทุกอนุของสังคม

แนวทางการพัฒนาจึงสำคัญอย่างยิ่งว่าเป็นสัมมาพัฒนาหรือไม่ ไม่ใช่สักแต่ว่าพัฒนาๆ แล้วก็เป็นของดีเสมอไป

ถ้าเป็นมิเจาพัฒนาแล้วจะนำความเสื่อมมาให้อย่างรุนแรง กระแสในโลกเดือดดาลเสรี การค้าเสรี การแข่งขันเสรี เป็นหลัก ซึ่งเป็นมิเจาพัฒนา

ลองคิดดูให้ดี ๆ ว่า การแข่งขันเสรีเป็นธรรมชาติของอะไร สัตว์ตัวใหญ่มันจะปดตัวเล็กเป็นเลข เพราะมันเป็นสัตว์

แต่มนุษย์มีอะไรที่เหนือความเป็นสัตว์ ในความเป็นมนุษย์มีความเชื่ออาทร

ถ้าแข่งขันเสรี เล็กเล็กก็ตายหมด แต่เด็กเล็กรอดมาได้ เพราะผู้ใหญ่เอื้ออาทรและโอบอุ้ม

คุณภาพ ความเป็นหลักของการพัฒนา ไม่ใช่การแข่งขันเสรี คุณภาพเป็นหลักของธรรมชาติ

ห้ามกลางความเปลี่ยนแปลง ระบบใดระบบหนึ่งที่สามารถรักษาความสมดุลไว้ได้ก็จะเกิดปกติภาพและความยั่งยืน เช่น ร่างกายของเรา ถ้ามีคุณภาพก็จะมีความเป็นปกติหรือสุขภาพดี และอายุยืน

การเป็นโรคใดโรคหนึ่งคือการเสียคุณภาพ ถ้าเสียมากขึ้นก็เข้าไอซียู และถ้าเสียมากขึ้นก็สิ้นสุดหรือตาย

คุณภาพเกิดจากองค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบเชื่อมโยงกันอย่างบูรณาการ

ในระบบร่างกายของเรา แม้มือเซลล์และอวัยวะอย่างหลากหลาย แต่ทั้งหมดเชื่อมโยงกันเป็นบูรณาการ

ถ้าหัวใจไปทาง ปอดไปทาง ตับไปทาง เราก็ไม่มีทางเป็นคนอยู่ได้

ถ้าอวัยวะใดอวัยวะหนึ่ง เช่น ตับ หรือปอด จะเติบโตเป็นเอกเทศ โดยไม่คำนึงถึงความสมดุลกับส่วนอื่นๆ ของร่างกาย ก็จะก่อให้เกิดการเสียดุลยภาพ คือเจ็บป่วยและตาย

ตัวอย่างการเติบโตของเซลล์ชนิดใดชนิดหนึ่งเป็นเอกเทศ ก็คือมะเร็ง เช่น มะเร็งของตับ หรือมะเร็งของปอด เกิดขึ้นจากเซลล์ของตับหรือของปอดเกิดผิดปกติ แล้วเพิ่มจำนวนมากขึ้น อย่างแยกส่วน ไม่คำนึงถึงระบบทั้งหมด เมื่อเติบโตอย่างแยกส่วนก็ทำให้ระบบเสียดุลยภาพ จึงไม่ปกติหรือป่วย และตาย

การพัฒนาแบบแยกส่วนจึงนำไปสู่การเสียดุลยภาพและผิดปกติ

การพัฒนาเศรษฐกิจ หรือความเติบโตทางเศรษฐกิจแบบแยกส่วนนำไปสู่การเสียดุลยภาพและผิดปกติภาพ เช่น เกิดการทำลายสิ่งแวดล้อม ทำลายความเข้มแข็งของครอบครัว ของชุมชน ของวัฒนธรรม ของศาสนธรรม ดังกล่าวแล้ว

เพราะฉะนั้น ความสมดุล หรือดุลยภาพ ควรเป็นเป้าหมาย ไม่ใช่การเติบโตทางเศรษฐกิจ เพราะทำให้เสียดุลยภาพได้ การวัดความเจริญจึงไม่ควรวัดกันที่ความเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่วัดกันที่การมีดุลยภาพหรือความสุข การวัด GDH (H= Happiness) ควรจะเข้ามาแทนที่ GDP

ดุลยภาพควรมีในทุกหน่วยและระหว่างหน่วยต่างๆ เช่น อะตอม เซลล์ อวัยวะ บุคคลแต่ละคน ครอบครัว ชุมชน สิ่งแวดล้อม

สังคม ระหว่างเมืองกับชนบท ในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือ
โลกทั้งโลก เป็นต้น

ประเทศไทยที่เติบโตมั่งคั่งส่วนและทำอาชวามสมดุลของโลก จึงเป็นเสมือน “มะเร็งของโลก”

เซตส์แต่ละเซตส์ต้องแตกเปลี่ยนกับสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา
แต่แตกเปลี่ยนอย่างคัดเลือกกว่าให้อะไรเข้า ให้อะไรออก มากน้อยแค่
ไหน เพื่อจะรักษาลักษณะเฉพาะของมันและรักษาคุณภาพ ไม่ใช่
ปล่อยให้มีการไหลผ่านอย่างเสรี (free flow) ถ้ามีการไหลผ่าน
อย่างเสรีมันจะตาย

ตัวของเราก็เช่นเดียวกัน ถ้าอะไรๆ สามารถไหลผ่านอย่าง
เสรี เราจะตาย เราต้องสามารถคัดเลือกได้ว่าให้อะไรเข้าให้อะไรออก
มากน้อยแค่ไหน เพื่อรักษาคุณภาพในตัวเราไว้

ชุมชนและประเทศก็เช่นเดียวกัน การที่จะมีคุณภาพไม่ใช่
การปล่อยให้มีการไหลผ่านอย่างเสรี แต่อยู่ที่การเป็นตัวของตัวเอง
สามารถคัดเลือกได้ และมีภูมิคุ้มกัน

มหาอำนาจพยายามเชิดชูการค้าเสรี การเงินเสรี การแข่ง
ขันเสรี ไม่ได้ใช้หลักคุณภาพ จึงเสียคุณภาพหมดทั้งโลก เพราะ
มันคือโลกชีวิตเสรี

เขาพยายามหาเหตุผลและวิชาการมาอธิบายให้น่าเชื่อถือ
ว่า การค้าเสรี การเงินเสรี การแข่งขันเสรี มันคืออะไร แต่ไม่ได้ถาม
ว่าที่ดินนั้นเพื่อใคร

ที่ว่ที่ดินนั้นต้องดีสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว ทุกชุมชน ทุก
ประเทศ ดีสำหรับแม่น้ำ ภูเขา ป่าไม้ อากาศ ที่ทั้งหมดจะอยู่ด้วย
กันอย่างสันติ หรืออย่างได้คุณภาพ ไม่ใช่ดีเฉพาะผู้กำหนดกติกา

การอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่งมนุษย์กับมนุษย์ และ

ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติแวดล้อม หรือคุณภาพ จะต้องเป็น
ตัวตั้ง ไม่ใช่เอาการแข่งขันเป็นตัวตั้ง ไม่ใช่เอาการแข่งขันเสรี
เป็นตัวตั้ง

ถ้าเปิดแข่งขันเสรี แล้วค่าวิชาชีวะเอาธรรมชาติมาเป็นของเขา
หมด ชีวะอุตสาหกรรม ชีวะการค้าปลีก และชีวะฐานทรัพยากรของ
เราไปหมด แล้วเราจะอยู่อย่างไร

สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นในอเมริกาได้ และกำลังเกิดขึ้นในบ้านเรา
เราต้องมีปัญญารู้เท่าทันเมฆาพิษของโลก ถ้าเราไม่รู้ความเป็น
จริงเหล่านี้ ก็จะไม่มีความเห็นชอบและความคำวิชอบไม่ได้

การทำให้คนไทยรู้ความจริงอย่างทั่วถึง จึงเป็นส่วนหนึ่งของ
พุทธศาสตร์ทางปัญญา

มนุษย์จะต้องมีปัญญาพอที่รู้ว่า “การอยู่ร่วมกัน - Living
Together” คือเป้าหมายสูงสุด ไม่ใช่กำไรสูงสุด และมีปัญญาพอ
ที่จะต่อสู้ป้องกันตัวเองจากปัจเจกภายนอกที่จะทำให้เสียสมดุล

การพัฒนาอย่างบูรณาการ

เมื่อเอาคุณภาพเป็นตัวตั้ง ก็ต้องคิดและทำอย่างบูรณาการ
บูรณาการ คือ ความเชื่อมโยงขององค์ประกอบต่างๆ อย่าง
สมดุล

ชีวิต สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และศาสนา-
ธรรม ต้องเชื่อมโยงกันอย่างบูรณาการและมีคุณภาพ ตลอดคนต้อง
มีระบบภูมิคุ้มกัน เพราะระบบใดระบบหนึ่งจะถูกรบกวนจากภายนอก
เช่น เชื้อโรค ใจ ไขมัน เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ข้อมูลข่าวสาร
กำลังลิดลาย

ถ้าไม่มีระบบภูมิคุ้มกัน การรบกวนจากภายนอกจะทำลาย

รูปที่ ๒ ความเชื่อมโยงขององค์ประกอบต่างๆ อย่างบูรณาการ
มีกระบวนการทางปัญญาเป็นศูนย์กลาง

คุณภาพภายในได้

ศาสนธรรม หรือการมีจิตใจสูงจะทำให้รักษาคุณภาพได้ง่าย
ความโลภ โกรธ หลง ทำให้ยากที่จะรักษาความสมดุลไว้ได้
ดังที่อารยธรรมวัตถุนิยมบริโภคนิยมที่ทอดทิ้งการมีจิตใจสูง นำไป
สู่การเสียคุณภาพหมดทั้งโลก อย่างในปัจจุบัน

สรรพสิ่งทั้งหลายล้วนเปลี่ยนแปลงด้วยเหตุปัจจัยต่าง ๆ
คุณภาพไม่ใช่สภาวะนิ่งไม่เปลี่ยนแปลง แต่เป็นคุณภาพท่ามกลาง
การเปลี่ยนแปลง

การจะรักษาคุณภาพท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง ต้องการ
กระบวนการทางปัญญา

เรื่องพัฒนาการอย่างบูรณาการนี้ยังเป็นการยากที่จะเข้าใจ
เพราะคนทั้งหมดอยู่ในโลกที่กระแสการคิดและทำแบบแยกส่วนมา
นาน

ฉะนั้นเรื่องปัญญานุภาพการ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่สุดที่จะต้อง
เกิดขึ้น และนี่อาจเป็นคำคมข้อใจที่ไอน์สไตน์ทิ้งไว้ “เราต้อง
การวิถิตัดใหม่โดยสิ้นเชิง ด้านมนุษยชาติจะอยู่รอดได้”

วิธีคิดเก่า คือ คิดแบบแยกส่วน

วิธีคิดใหม่ คือ คิดแบบเชื่อมโยงเป็นบูรณาการ

ความรู้กับปัญญาค่าต่างกันตรงนี้ คือความรู้หมายถึงรู้เป็นเรื่องราว
ปัญหาหมายถึงรู้อย่างเชื่อมโยง เชื่อมโยงจนรู้ทั้งหมด ทั้งหมด
หมายถึงรู้ตัวเองด้วย เมื่อรู้นอกตัวและรู้ในตัวก็สามารถจัดความ
สัมพันธ์ได้ถูกต้อง ปัญญาจึงรวมจริยธรรมอยู่ด้วย

คำพูดที่ว่า “คนมีปัญญาแล้วโกงเก่ง” ไม่น่าจะถูกต้อง เพราะ
คนโกงไม่เรียกว่ามีปัญญา แต่มีความโลภหรืออวิชา ปัญญาจึงหมายถึง
ถึงมีความดีอยู่ด้วยแล้ว

ขณะนี้ประชาชนในชุมชนต่างๆ กำลังรวมตัวกันทำการวิจัย
เรื่องของชุมชน และนำผลการวิจัยมาวางแผนแม่บทชุมชน เพื่อการ
พัฒนาอย่างบูรณาการ เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างคน สังคม และ
สิ่งแวดล้อม สันมาพัฒนาที่ฐานล่างของสังคมจะทำให้สังคมทั้งหมด
นั้นคงและยั่งยืน

หากคนข้างบนซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบายอันได้แก่ บุคคล ๕
ประเภท คือ นักการเมือง ข้าราชการ นักวิชาการ นักธุรกิจ และสื่อ
มวลชน ไปเรียนรู้กระบวนการทางปัญญาและสันมาพัฒนาที่ฐานล่าง
ของสังคม จะเข้าใจทฤษฎีเศรษฐกรกิจอเพียง และทฤษฎีพระมหา-
ชนกของพระเจ้าอยู่หัวดีขึ้น

การเรียนรู้ร่วมกันทั้งสังคมว่าสันมาพัฒนาคืออะไร จะเป็น
ก้าวกระโดดทางปัญญาของประเทศ เพราะสามารถทำให้เกิดการ
พัฒนาอย่างบูรณาการในทุกจังหวัดและทุกตำบลได้โดยไม่ต้องอยากนัก

อันจะทำให้เกิดการพัฒนาอย่างได้คุณภาพและยั่งยืน

สามารถส่งเสริมการพัฒนาอย่างบูรณาการเป็นบางจังหวัด และบางตำบล และใช้เป็นเครื่องมือเรียนรู้เพื่อขยายออกไปจนเต็มพื้นที่ทั้งประเทศ จะเกิดการพัฒนาอย่างบูรณาการ ทั้งการแก้ความยากจน อนุรักษ์ และทะนุบำรุงสิ่งแวดล้อม แก้ปัญหาสังคม ทะนุบำรุงวัฒนธรรม ศาสนธรรม สุขภาพ และความปลอดภัย พร้อมกันหมดทุกอย่าง จะเกิดการเรียนรู้ร่วมกันของคนไทยทั้งประเทศ เป็นการปฏิรูปการเรียนรู้ครั้งใหญ่ เพื่อแก้ความทุกข์ยากของคนทั้งแผ่นดิน

ในสัมมาพัฒนาจะต้องถือการมีสัมมาอาชีวะของคนทั้งหมดในแต่ละพื้นที่เป็นตัวตั้ง

ในขณะที่มีเจตนาพัฒนาไม่สนใจเรื่องสัมมาอาชีวะ แค่สนใจเงินเป็นหลัก

ถ้าคนทั้งหมดมีสัมมาอาชีวะและมีรายได้ที่พออยู่ได้ ก็จะหยุดเบียดเบียนกัน และหยุดเบียดเบียนสิ่งแวดล้อม ทุกตำบลและทุกจังหวัดควรใช้การมีสัมมาอาชีวะของคนเป็นกรณีวัดการพัฒนา

๗

การอภิวัฒน์ ทางปัญญา ทำ ๓ เรื่อง

ข้อมูลข่าวสาร

การสื่อสาร

กระบวนการเรียนรู้ที่ดี

การที่จะทำให้เกิดการก้าวกระโดดทางปัญญาทั้งชาติ ควร
ทำ ๒ เรื่อง แรกเป็น ๓ เรื่อง

๒ เรื่อง คือ

● ทำให้คนไทยรู้ความจริงอย่างทั่วถึง

● สร้างนิสัยในการเรียนรู้ และมีกระบวนการเรียนรู้ที่ดี

การรู้ความจริงเป็นฐานของปัญญา การไม่รู้ความจริงหรือการ
รู้ความจริงไม่จริง ทำให้คือข้อปัญหา หรือปัญหาซ้อน

สมัยก่อนไม่สามารถทำให้คนทั้งสังคมรู้ความจริงถึงกันหมด
ได้ แต่สมัยนี้ด้วยเทคโนโลยี สามารถทำให้คนทั้งหมดรู้ความจริงถึง
กันและพร้อมกันได้ จึงเป็นโอกาสแห่งการอภิวัฒน์ทางปัญญา เพื่อ
การอยู่ร่วมกัน

การทำให้รู้ความจริงอย่างทั่วถึงควรแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ
๑. ข้อมูลข่าวสารและแหล่งเรียนรู้ ๒. การสื่อสาร ฉะนั้นที่ว่าแรก
เป็น ๓ เรื่อง คือ

๑. ข้อมูลข่าวสารและแหล่งเรียนรู้

๒. การสื่อสาร

๓. การเรียนรู้ที่ดี

จึงขยายความพอเป็นสังเขป ดังนี้

๑. ข้อมูลข่าวสารและแหล่งเรียนรู้

ข้อมูลข่าวสารอันเป็นความรู้ที่ถูกต้อง เป็นสิ่งจำเป็นสำ-
หรับทุกคนและทุกหน่วยของสังคม เปรียบเสมือนเป็น “คิเอนเอ
ทางสังคม”

เซลล์ทุกเซลล์มีคิเอนเอ ซึ่งมีความยาว ๓,๐๐๐ ล้านตัว
อักษร อันเป็นข้อมูลข่าวสาร (information) ที่ไปกำหนดโครงสร้าง

และการทำหน้าที่ของเซลล์

ถ้าข่าวสารผิดไป บางทีแม้แต่ตัวเดียวใน ๓,๐๐๐ ด้าน
ตัว ก่อให้เกิดความผิดปกติรุนแรงมาก

ถ้าทุกคนและทุกหน่วยในสังคมมีข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง
ก็จะทำให้มีปัญหาเพื่อทำให้ถูกต้องได้

ขณะนี้ยังมีการขาดข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องบ้าง หรือได้รับ
ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ชัดเจน ปฏิบัติไม่ได้ หรือเป็นเท็จ (ทุสนเทศ) บ้าง

จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องสร้างระบบข้อมูลข่าวสาร
ที่จำเป็นในชีวิตและการทำงาน โดยทำความเข้าใจแต่ละเรื่องให้ชัดเจน
แม่นยำ เข้าใจง่าย มีประโยชน์จริง และลดทุสนเทศลง

ในสังคมที่ซับซ้อน การรู้ความจริงเท่าที่สัมผัสได้ไม่พอ
เพราะความจริงจากประสบการณ์อาจหลอกเราได้ จำเป็นต้องมีการ
วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลให้เป็นความรู้และเป็นข่าวสาร (infor-
mation) ที่ทำให้เข้าใจความจริงได้ลึกขึ้น

ความรู้ข้อมูลข่าวสารอาจอยู่ในรูปของการมีหนังสือดี ๆ
ให้มากพอ รัฐบาลควรทำให้หนังสือราชการดูเหมือนที่รัฐบาลอินเดีย
ทำ พัฒนาหนังสือพิมพ์ให้เป็นแหล่งความรู้ไม่ใช่มัดความเห็นเท่า
นั้น ต้องมีห้องสมุดทุกชุมชน มีพิพิธภัณฑ์มากมาย รวมทั้งความรู้ใน
อินเทอร์เน็ต

๒. การสื่อสาร

ควรมีระบบสื่อสารให้รู้ถึงกัน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทุกรูปแบบ
ทั้งสื่อสารสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต

สื่อสารไม่ควรจะเป็นเครื่องมือของรัฐและธุรกิจเท่านั้น แต่
ควรจะเป็นเครื่องมือของประชาชนในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน

วิเทศชุมชนเป็นตัวอย่างของการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพที่สุด วาฬก็ถูก และประชาชนเป็นผู้เข้ามาสื่อสารด้วยตนเองในเรื่องที่สำคัญต่อชีวิตชุมชน อย่างน้อย ๘ เรื่อง คือ

๑. เรื่องการทำมาหากิน
๒. เรื่องอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
๓. เรื่องการดูแลรักษาสุขภาพ
๔. เรื่องการศึกษา
๕. เรื่องศาสนา
๖. เรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
๗. เรื่องดินฟ้าอากาศ
๘. เรื่องบ้านเมืองและโลก

ทั้ง ๘ เรื่อง ส่วนเป็นเรื่องที่มีประโยชน์ทั้งด้าน และทำให้ชุมชนเข้มแข็งโดยรวดเร็ว

ตรงข้ามกับสื่อระดับชาติ ซึ่งใช้ปลุกกระแสมือเรื่องวัดชุมชน บริโภคนิยม ความรุนแรง และกามคัณหากันมากเกินไป

รัฐบาลควรส่งเสริมสนับสนุนสื่อชุมชน การแลกเปลี่ยนระหว่างชุมชน การแลกเปลี่ยนระหว่างชุมชนกับสื่อระดับชาติ

สื่อระดับชาติควรลดการปลุกกระแสมือเรื่อง กามคัณหากัน เรื่องดี ๆ มีประโยชน์และน่าสนใจมาสื่อมากขึ้น

ควรให้ผู้มีชาวบ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน คิดเป็นชาวบ้าน มาใช้สื่อระดับชาติให้มากขึ้น

ควรมีวิเทศเฉพาะกลุ่ม เฉพาะเรื่อง ที่ประชาชนจะใช้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และช่วยเหลือกัน ทำนอง “ร่วมด้วยช่วยกัน” ซึ่งจะเปิดพื้นที่ทางสังคมพื้นที่ทางปัญญาอย่างกว้างขวางที่ทำให้สังคม

เช่นนี้จึง เป็นต้น

เนื่องจากสี่อศวันคด โดยเฉพาะของสหรัฐอเมริกาครอบ
จำโลก เราต้องมึระบมกัันกรองคั้คเลือกว่าอะไรจริงหรือไม่จริง อะไร
ดีหรือไม่ดี ไม่ใช่อ่ายทอดคของเขามาอะไปอ่ายทุกวันนึ้

ประเทศจะคั้องสร้างความสามารถที่จะตรวจควากัันกรอง
จำวจากทั้วโลก มึจะนั้เราจะถูกรองจำทางปัญญาเบิคเสวีจ

๓. มึการเรียนรู้ที่คั้

นึ้คั้องเรืองหญ่ที่สุดของพุทธศาสรค์ทางปัญญา คั้องการที่
กนทั้ประเทศมึนึ้สัยหรือฉัันทะในการเรียนรู้ และมึกระบวนกรเรียน
รู้ที่คั้ ทุกอ่ายก็จะองคั้วหมค

ถ้าประชาชนมึฉัันทะในการเรียนรู้ก็จะเรือกั้องให้มึระบบ
ข้อมูลจำวสาร และการสือสารที่คั้ เพราะจำเป็นจำหรับการเรียนรู้ที่คั้

โงทะที่หญ่ที่สุดก็คั้อง จะสร้างนึ้สัยร้กการเรียนรู้ให้เป็น
นึ้สัยของชาคั้ไค้ออ่ายงไร และคั้องคั้ประเด็นให้แคกว่ากระบวนกร
เรียนรู้ที่คั้นั้คั้คั้องอ่ายงไร

สั้งที่สธานั้นการศึกษาทั้หมคคั้งแค่อนุบาจนถึงมหา
วึทยาธั้ยทำอูในขณะนึ้คั้อง “การอ่ายทอดควานรู้เก้า”

การสร้างควานรู้ใหม่มึนั้อยมก และการโงควานรู้กับ
สธานการณั้ที่เป็นจริงมึนั้อยมก

ในสมัขโบนารณที่สั้งคมไม่จำับจำ้อน และการเปลั้ยนเปล่อง
เกิคขึ้นอ่ายงจำ้ว ควานรู้เก้าอาจจะใ้ใ้ได้ไปนารน

แคในสั้งคมที่จำับจำ้อน และเปลั้ยนเปล่องอ่ายงรวคเว็ว การ
อ่ายทอดควานรู้เก้าโดยเอาวึษาเป็นคั้วคั้งถึาสมัขโดยอึ้นเช้ง และทำ
ให้่อ่อนแอทธาปัญญา จำเป็นคั้องมึการปฎั้รูปการเรียนรู้ สร้างควาน

เข้มแข็งทางปัญญาให้ได้ หลักใหญ่ของการปฏิรูปการเรียนรู้ น่าจะเป็น

เปลี่ยนจากการท่องความรู้จากตำราไปเป็นเรียนรู้จากการปฏิบัติ และสามารถวิจัยสร้างความรู้ใหม่ให้เหมาะแก่การใช้งาน

ในการวิจัยสร้างความรู้ใหม่ต้องสามารถดึงข้อมูลต่าง ๆ เข้ามาใช้ รวมถึงความรู้เก่าด้วย

ระบบการศึกษาทั้งหมดจะต้องปรับเปลี่ยนจากการถ่ายทอดความรู้เก่า แต่ทำอะไรไม่เป็น และคิดไม่เป็น ไปเป็นการเรียนรู้จากการทำเป็นและวิจัยสร้างความรู้ใหม่ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ความเป็นจริง

มหาวิทยาลัยควรจะเข้ามาเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ควรจะมีมาตรการกระตุ้นให้มหาวิทยาลัยมีการเปลี่ยนแปลง เช่น

๑. มาตรการทางการจัดสรรงบประมาณที่มีเงื่อนไขของการเปลี่ยนแปลง

๒. มีองค์กรส่งเสริมและรับรองคุณภาพของมหาวิทยาลัย โดยร่วมกันนิยามคุณภาพของมหาวิทยาลัยเสียใหม่ จากการทำเป็นและวิจัยสร้างความรู้ใหม่อันสอดคล้องกับสถานการณ์จริง

เป็นต้น

การเจริญสติ ควรเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ เพราะช่วยให้จิตเป็นกลาง สามารถรับรู้ความจริงได้ โองาปัญญาไปใช้ได้ทัน ไม่หลุดเข้าไปสู่ความไม่ดี ทำให้ประสบความงามและความสุข

การเจริญสติทำให้ประสบ - ความจริง

- ความงาม

- ความดี

- ความสุข

จึงจำเป็นต้องอ้างอิงในกระบวนการเรียนรู้ที่ดี

การส่งเสริมการเรียนรู้ คือ อนุญาต ความมีหน่วยส่งเสริมการเรียนรู้ในทุกพื้นที่และทุกองค์กร ในทุกพื้นที่จะมีบุคคลบางคนที่สนใจการเรียนรู้ ควรหาให้พบบุคคลเหล่านั้น แล้วสนับสนุนให้รวมตัวกันทำหน้าที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของคนในพื้นที่ขยายตัวออกไป มีการเชื่อมโยงหน่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้เป็นเครือข่าย

ควรมีการรณรงค์เคลื่อนไหวก่อนเรื่องการเรียนรู้ทางสังคม ความเคลื่อนไหวก่อนสังคมเรื่องการเรียนรู้จะกระตุ้นความสนใจของทุกภาคส่วนในสังคมรวมทั้งภาคการเมือง

ควรมี “สถาบันส่งเสริมการเรียนรู้แห่งชาติ” อันเป็นองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ เป็นเครื่องมือส่งเสริมองค์ประกอบทั้ง ๓ คือ ข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร และการเรียนรู้ที่ดี ให้เกิดขึ้นเต็มประเทศ

ควรมี “กองทุนทางปัญญา” ดังกล่าวในตอนที่ ๑๐ เป็นเครื่องมือสนับสนุน

๗
การปฏิวัติ
ทางปัญญา
ท่า ๓ เรื่อง

ภาพรวม

ของการพัฒนากำลังคน ของประเทศ

การพัฒนากำลังคนทั้งหมดของประเทศ
ต้องตีประเด็นการจัดการให้แตก

ประเทศจะเข้มแข็งทางปัญญา อยู่ที่การพัฒนากำลังคน
ทั้งหมดของประเทศโดยรวดเร็วและถูกต้อง ในที่นี้จะรวบรวมสิ่งที่
ควรทำในการพัฒนากำลังคนทั้งหมดไว้ ๑๐ ประการ เพื่อให้เห็นภาพ
รวม ดังต่อไปนี้ คือ

๑. กระบวนการทางปัญญาของฐานล่างของสังคม
๒. การพัฒนาคุณภาพของผู้ใช้แรงงาน
๓. ปัญญาเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์
๔. การพึ่งตนเองทางวิชาการ และจัดการสูญเสียให้
ต่างชาติ
๕. พัฒนาระบบราชการให้มีความรู้เป็นฐานของการ
ทำงาน
๖. พัฒนาให้ระบบการศึกษาเรียนรู้จากการปฏิบัติ
จริง และสามารถสร้างความรู้ให้เหมาะสมกับสถาน-
การณ์จริง
๗. พัฒนาสถาบันทางศาสนาให้สามารถส่งเสริมการ
เรียนรู้ทางศาสนธรรมอย่างได้ผล
๘. พัฒนาพรรคการเมืองไปสู่ความเป็นสถาบันที่ใช้
ความรู้เป็นฐาน
๙. พัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารให้คน
ไทยรู้ความจริงอย่างทั่วถึง
๑๐. มีเครือข่ายของหน่วยส่งเสริมการเรียนรู้ที่ดีในทุก
พื้นที่และทุกองค์กร

ทั้ง ๑๐ นี้ คือการพัฒนากำลังคนทั้งหมดของประเทศ

ประเด็นที่จะต้องช่วยกันคิดให้แตกคือ การจัดการ ว่าจะจัดการให้ บรรลุผลได้อย่างไร

ที่จริงทางราชการมีเครื่องมือหลายส่วนที่จะทำงานได้ เช่น สำนักงบประมาณ ก.พ. กพร. กฤษฎีกา ทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวง ศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงาน คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แต่ละส่วนไม่สามารถ ทำงานนี้ได้ ต้องการความเป็นเอกภาพของนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการปฏิบัติ

ภายใต้การนำอย่างแรงและถูกต้องของฝ่ายการเมือง ควร มี “สำนักงานยุทธศาสตร์ทางปัญญา” ตามที่กล่าวในคอน ๑๐ เข้า มาเป็นเครื่องมือทางนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อสร้างการจัดการที่ จะพัฒนากำหนดทั้งหมดยของประเทศให้ได้

หมายเหตุ

๑. ในเรื่องทั้ง ๑๐ ข้างต้นนั้น เรื่องที่กล่าวหนักมากที่สุดคือ กระบวนการทางปัญญาของส่วนล่างของสังคม

มีชุมชนหลายแห่ง รวมตัวกันทำวิจัยเรื่องของชุมชน นำ ผลการวิจัยมาทำแผนแม่บทชุมชน ภายในเวลาไม่ช้านัก ทุกตำบล ทั้ง ๘,๐๐๐ กว่าตำบล คงจะสามารถทำแผนแม่บทชุมชน ซึ่งมีเอื่อ ปฏิบัติตามนั้นจะทำให้ชุมชนแข็งแรงและหลุดพ้นจากความยากจน

รัฐควรส่งเสริมและสนับสนุน และจัดการให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันของทุกฝ่าย

๒. ผู้ใช้แรงงานนั้นมีความรู้และความชำนาญจากการปฏิบัติ การพัฒนาคุณภาพควรสอดคล้องสัมพันธ์กับฐานความรู้ความชำนาญ ของเขา

ควรออกกฎหมายให้องค์การของรัฐและเอกชนต้องจัดสรรทรัพยากรส่วนหนึ่งไว้พัฒนาบุคลากร โดยอาจทำเอง ให้บริษัทเอกชนทำ หรือให้รัฐทำ ทั้งนี้ต้องมีการตรวจสอบว่าได้ผลจริง

๓. ปัญหาเงินนโยบายและยุทธศาสตร์ที่ใช้ความรู้เป็นฐานนั้นเกือบจะขาดไปโดยสิ้นเชิงในสังคมไทย

นโยบายสาธารณะกลายเป็นเรื่องผลประโยชน์ของคนส่วนน้อยที่กระทบคนส่วนใหญ่ จำเป็นต้องมีกระบวนการนโยบายที่อาศัยความรู้และการมีส่วนร่วมของสาธารณะ

หน่วยงานต่าง ๆ โดยมากทำยุทธศาสตร์และนิเวศวิทยายุทธศาสตร์ไม่เป็น มหาวิทยาลัยเกือบทำเรื่องนโยบายและยุทธศาสตร์ไม่เป็น

นักวิชาการโดยมากจะหยุดอยู่แค่วิเคราะห์และวิจารณ์ ไม่ถึงการสังเคราะห์และการจัดการว่าเรื่องที่วิจารณ์นั้นทำอย่างไรจึงจะทำให้สำเร็จ มีความรีบด่วนที่จะต้องทำงานทางวิชาการเพื่อสร้างปัญหาเงินนโยบายและยุทธศาสตร์

ในมหาวิทยาลัยน่าจะต้องรวมตัวจัดองค์การทำการวิจัยและสังเคราะห์นโยบายและยุทธศาสตร์

๔. ควรจะรีบวิจัยว่าเราต้องเสียเงินไปให้ต่างชาติ เพราะเราทำเรื่องนั้น ๆ ไม่เป็นในเรื่องอะไรบ้าง เช่น ในเรื่องวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี เรื่องงานทางบัญชี

แล้วเร่งพัฒนาคนไทยและการจัดองค์การให้ทำได้ เรื่องวิทยาศาสตร์พื้นฐาน เช่น คณิตศาสตร์ และฟิสิกส์ ถ้าอ่อนแอจะทำให้งานวิศวกรรมใหญ่ ๆ ยาก ๆ ไม่ได้ ต้องจ้างที่ปรึกษาและบริษัทต่างชาติ เสียงานจำนวนมากอย่างน่าเสียดาย

บริษัทที่ปรึกษาบัญชีต่างชาติใหญ่ ๆ ที่มีชื่อเสียงเอาเงิน

ทองเราไปไม่ใช่น้อย และกาลเวลาได้พิสูจน์แล้วว่าบริษัทเหล่านี้ก็ขาดจริยธรรม รัฐจะต้องส่งเสริมให้เกิดวินัยกับบัญชีของเราเองที่เก่งๆ และดีกว่าต่างชาติ

เรื่องขามีนูถล่มคำมหาศาล แต่จะหาเอกลักษณ์ที่เข้าใจระบบ ยากเกินไม่มีเลย มีแค่ความรู้ทางเทคนิค ถ้าขาดความรู้เชิงระบบ เราจะไม่เข้าใจส่วนเชื่อมต่อกันที่ขาดหายไป (missing links) ทำให้ไม่มีปัญญาที่จะถอดช่องอุปสรรค ฯลฯ

๕. ในการพัฒนาระบบราชการนั้น จะต้องทำให้ระบบราชการทำงานโดยใช้ความรู้เป็นฐาน (knowledge-based) ให้ได้ โดยต้องมีผลงานที่ประเมินได้ และในการปรับให้เป็นหน่วยงานที่มีฐานความรู้ รัฐบาลอาจต้องจัดให้ใช้งบประมาณ ประมาณร้อยละ ๕ ของงบทำการ มาเป็นงานวิจัยและพัฒนาคน แต่ทั้งนี้ต้องมีหน่วยจัดการความรู้ที่เป็นอิสระ ที่ทำงานได้ผลจริง

๑

เครื่องมือยุทธศาสตร์ ทางปัญญา

การจัดการความรู้
และการส่งเสริมการจัดการความรู้

ในเรื่องพุทธศาสตร์ทางปัญญาที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น สำหรับ
เรื่องที่ควรทำนั้นคิดไม่ยาก แต่เรื่องมือที่จะทำให้เรื่องนั้นๆ สำเร็จ
นั้นยาก

เพราะการบริหารองค์กรต่างๆ แม้แต่ในองค์กรมหาวิทยาลัย
และองค์กรคณะสงฆ์ ซึ่งเป็นองค์กรทางปัญญา ส่วนเป็นองค์กรที่
บริหารอำนาจทั้งสิ้น คือ เน้นที่กฎหมาย กฎ ระเบียบ และการสั่งการ

แต่เครื่องมือที่ต้องการคือ การบริหารจัดการความรู้ ซึ่งผู้
บริหารองค์กรเหล่านี้ทำไม่เป็น นี่รวมถึงอธิการบดี คณบดี หัวหน้า
ภาควิชา และหัวหน้าสาขาวิชา เป็นส่วนมากด้วย ไม่ค่อยพูดถึง
ปลั๊กกระทรวงและอธิบดีต่างๆ

การบริหารจัดการความรู้ หมายถึง การใช้ความรู้เพื่อสร้าง
ความรู้ และโยงความรู้ไปสู่สถานการณ์จริง ให้ได้ผลที่ประเมินได้
และจัดให้มีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
เพื่อยกระดับความรู้และการปฏิบัติให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง และพัฒนา
จิตใจให้เป็นคนดีขึ้นด้วย

พุทธศาสตร์นี้จึงอยู่เกี่ยวกับการปรับการบริหารจัดการจากการ
เชิงอำนาจไปเป็นการบริหารจัดการความรู้

ทุกหน่วยของสังคม เช่น ครอบครัว ชุมชน วัด โรงเรียน
บริษัท กรม กอง คณะ ภาควิชา ต้องปรับตัวไปเป็นหน่วยเรียนรู้ และ
ส่งเสริมการเรียนรู้ทั่วตลอดทั้งสังคม นี่ก็คือที่เรียกว่า ปรับวัฒนธรรม
จากวัฒนธรรมอำนาจไปสู่วัฒนธรรมการเรียนรู้

ควรมีหน่วยจัดการความรู้ที่เป็นอิสระในทุกพื้นที่ ทุกองค์กร
และทุกเรื่อง ทำงานในลักษณะต่างๆ ตามประเภทของความรู้ที่จำ
เป็นแก่การใช้งาน

ส่วนใหญ่ยังทำไม่เป็นจึงต้องมีการส่งเสริมการจัดการความ

รู้ ขณะนี้มีการจัดตั้ง “สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม” (สทส.)

มีตัวอย่างของหน่วยจัดการความรู้ที่เป็นอิสระและหน่วยส่งเสริมการจัดการความรู้ที่เป็นอิสระอื่น เช่น

สทว. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

สทวส. สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข

สสส. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

สปวส. สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ

สนส. สำนักงานสนับสนุนนวัตกรรมทางสังคม

นสข. มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ

องค์กรชุมชน คือ หน่วยจัดการความรู้ของชุมชน

หน่วยจัดการความรู้ที่เป็นอิสระ และหน่วยส่งเสริมการจัดการความรู้ อาจเป็นหน่วยงานของรัฐ ของชุมชนท้องถิ่น ขององค์กรทางธุรกิจ องค์กรทางศาสนา หรืออาจเป็นมูลนิธิ

ขอให้คนไทยช่วยกันทำความเข้าใจเรื่องนี้ให้ดีๆ และช่วยกันสร้างและส่งเสริมหน่วยจัดการความรู้ที่เป็นอิสระในทุกพื้นที่ ทุกองค์กร และทุกเรื่อง ที่ต้องการทำให้สำเร็จ เพราะนี่คือ เครื่องมือของพุทธศาสตร์ทางปัญญา

คนที่ไม่มีเงินแล้วอยากใช้เงินให้เป็นประโยชน์ต่ออนาคตของประเทศ ควรใช้เงินส่งเสริมการจัดการความรู้ มูลนิธิวอคส์เฟลเดอร์ มูลนิธิฟอร์ค เป็นตัวอย่างขององค์กรส่งเสริมการจัดการความรู้ ของเรามีเป็นหมื่นๆ มูลนิธิแบบนี้ ของเราเหมือนทะเลทราย

รัฐบาลโดยเฉพาะนายกรัฐมนตรี ถ้าเข้าใจเรื่องนี้ ก็อยู่ในฐานะจะทำให้ทะเลทรายเขียวชะอุ่มด้วยพันธุ์พุดกษาทางปัญญา

๑๐

การเคลื่อนไหวยุทธศาสตร์ทางปัญญา

ยุทธศาสตร์ทางปัญญา

การเคลื่อนไหว

และเครื่องมือการเคลื่อนไหว

การเคลื่อนไหวพุทธศาสตร์ทางปัญญาอาจทำได้ดังนี้

๑. สร้างความมุ่งมั่นร่วมกันทั้งชาติ ว่าอนาคตของประเทศ
ไทยอยู่ที่การเติบโตทางปัญญา ไม่ใช่การเติบโตทางเศรษฐกิจ

โดยการเผยแพร่เอกสารแนวคิดออกไปอย่างกว้างขวาง
ในรูปต่างๆ จัดการประชุมฯ ใดๆ หลายๆ ครั้ง ทั้งในส่วนภูมิภาค
และในส่วนกลาง เพื่อเพิ่มความชัดเจนในแนวคิดและวิธีการ มีการ
สื่อสารทางวิทยุ และโทรทัศน์อย่างกว้างขวาง

การเคลื่อนไหวให้เกิดกระแสทางปัญญาอย่างค่อเนื่อง
จะก่อให้เกิดจิตสำนึกและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

๒. บุคคลและหน่วยงานต่างๆ ตลอดจนและพยายามปฏิบัติ
ในส่วนที่เกี่ยวข้องเท่าที่จะทำได้ โดยมีหน่วยจัดการความรู้ที่เป็น
อิสระ จะเล็กหรือใหญ่แล้วแต่สถานการณ์

บางครั้งคนๆ เดียวที่เข้าใจ ก็ทำตัวเป็นหน่วยจัดการความ
รู้ที่เป็นอิสระได้ เอกชนควรให้ทุนหรือจัดตั้งองค์กรเพื่อเคลื่อนไหว
ทางปัญญา

๓. ในมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษามีความสำคัญอย่าง
ยิ่งในพุทธศาสตร์ทางปัญญา

ควรมีการรวมตัวกันโดยอิสระ ข้ามพรมแดนสาขาวิชา
ข้ามพรมแดนสถาบัน เพื่อเคลื่อนไหวพุทธศาสตร์ทางปัญญา

ควรมีการสนับสนุนทั้งจากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย
ด้อย ให้อาจารย์รวมตัวกันเคลื่อนไหวทางปัญญา

๔. นายกรัฐมนตรีควรทำพุทธศาสตร์ทางปัญญาให้เป็นวาระ
แห่งชาติ จัดทิศทางทางปัญญา ว่าคือองการนำประเทศออกจากโมหภูมิ
ทำสงครามกับอวิชชา ไปรดกดับไปอ่านพระมหาชนกของพระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

๕. จัดตั้ง “สถาบันส่งเสริมการเรียนรู้แห่งชาติ” เป็นองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้มีการสร้างระบบข้อมูลข่าวสาร และการสื่อสารให้คนไทยรู้ความจริงทั้งประเทศ รักการเรียนรู้ และมีกระบวนการเรียนรู้ที่ดีโดยทั่วตลอดทั้งสังคม

๖. จัดตั้ง “สำนักงานยุทธศาสตร์ทางปัญญา” เป็นองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ มีคณะกรรมการที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ทำงานขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ทางปัญญา

ทั้งหมดที่กล่าวหรือยังมีได้กล่าว ให้ประเทศไทยทั้งประเทศออกจากโหมกุ่มไปสู่การเป็นประเทศที่สว่างไสวด้วยปัญญา

๗. จัดตั้ง “กองทุนทางปัญญา” เล็กใหญ่ตามพื้นที่และคามเรื่อง รัฐบาลอาจหาวิธีการนำเงินภาษีอากรหรือส่วนแบ่งจากธุรกิจรวมที่ทำให้คนใจองมาตั้งเป็น “กองทุนทางปัญญา”

ประชาชนควรมีส่วนเบิจากสมทบเจ้ากองทุนทางปัญญา เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนทางปัญญา ให้เป็นยุทธศาสตร์ใหญ่ของประเทศ

ผมขอฝากเรื่องยุทธศาสตร์ทางปัญญาให้เพื่อนคนไทยไว้พิจารณาด้วยดีตั้งแต่บัดนี้ ถ้าเราตั้งใจพัฒนากันในโหมกุ่มเดิม ๆ เราคงติดขัด ระส่ำระสาย วิกฤติ และรุนแรง

อนาคตของประเทศอยู่ที่การปฏิรูปทางปัญญาอย่างกว้างขวาง และรวดเร็วทันการ

นัคดี ปัญญา สมาอาภา

แสงสว่างเสมอด้วยปัญญาไม่มี

ขอให้ท่านหันทุกซ์ด้วยปัญญา และขอให้เราหันทุกซ์ร่วมกันด้วยปัญญาร่วมกัน

การเติบโตทางเศรษฐกิจ
มีข้อจำกัด
และกระทบต่อ
คุณภาพของการอยู่ร่วมกันได้ง่าย
แต่
การเติบโตทางปัญญา
ไม่มีข้อจำกัด
ยิ่งเติบโตยิ่งดี ยิ่งทำให้
เกิด
การพัฒนาอย่างได้คุณภาพ และยังยืน
ความยากจนแก้ได้ด้วยปัญญา

จัดพิมพ์และเผยแพร่
มูลนิธิสื่อสร้างสรรค์
๑๕๑๘/๘ ถนนลาดพร้าว แขวงสามเสนนอก
เขตหัวขวาง กรุงเทพฯ ๑๐๓๒๐
โทร. ๐๑-๘๓๑-๘๔๘๖ โทรสาร. ๐๒-๕๑๒-๒๐๕๐